

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Згідно з досвідом розвинутих країн процес децентралізації нерозривно пов'язаний з реалізацією адміністративно-територіальної реформи, що покликана забезпечити формування фінансово спроможних територіальних громад, здатних задовольняти не лише мінімальні соціальні потреби населення, а й забезпечувати комплексний та системний розвиток територій.

В Україні фінансова децентралізація почалася шляхом ухвалення у 2015 році Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та змін до Бюджетного кодексу України щодо передачі на місця додаткових бюджетних повноважень і стабільних джерел доходів для їх реалізації.

Доцільність проведення адміністративно-територіальної реформи та посилення децентралізації бюджетних коштів підтверджують результати формування об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Станом на 01.09.2017 р. маємо 616 ОТГ, з яких 415 діючих та 201 громаду, в яких призначені перші вибори [3]. Ці ОТГ утворилися внаслідок об'єднання 2 647 місцевих рад (7 806 населених пунктів).

У результаті утворення об'єднаних громад обсяг доходів їх місцевих бюджетів у 2016 році порівняно з 2015 р. збільшився більш, ніж у 7 разів, власні доходи зросли у 3 рази або на 2,25 млрд грн [4]. За перше півріччя 2017 р. порівняно з аналогічним періодом 2016 р. доходи загального фонду місцевих бюджетів ОТГ з урахуванням міжбюджетних трансфертів з державного бюджету становлять 9 млрд грн, при цьому обсяг їх власних доходів збільшився у 2 рази або на 1,9 млрд грн. Варто зауважити, що отримати означені суми коштів територіальним громадам кілька років тому було неможливо.

Доцільно відмітити, що дохідна база місцевих бюджетів суттєво розширилася, як за рахунок перерозподілу коштів між державним та місцевими бюджетами, так і за рахунок державної фінансової підтримки реалізації адміністративно-територіальної реформи шляхом виділення субвенції для розвитку інфраструктури ОТГ, коштів Дер-

жавного фонду регіонального розвитку та субвенції на соціально-економічний розвиток. Обсяг відповідних міжбюджетних трансфертів за 2015–2017 рр. збільшився у 2 рази з 4,5 млрд грн у 2015 р. до 9 млрд грн у 2017 р. Для порівняння – у 2014 р. з Державного бюджету України на соціально-економічний розвиток територіальним громадам було виділено лише 0,5 млрд. грн.

Таким чином, ОТГ отримали реальну можливість розширення доходної бази місцевих бюджетів; забезпечення прямих міжбюджетних відносин з державним бюджетом; формування інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку територіальної громади за рахунок державної фінансової підтримки; самостійно вирішувати питання розвитку своєї території та виконання власних повноважень; економити бюджетні кошти на утримання органів управління тощо.

Проте, процес реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні поряд з рядом позитивних надбань, має і окремі системні недоліки. Зокрема, це спротив правлячої еліти на місцях до проведення відповідної реформи, а також об'єднання територіальних громад лише з урахуванням зони доступності потенційного адміністративного центру. Варто зауважити, що останнє забезпечує формальне укрупнення територіальних громад, яке не враховує їх регіональні особливості, не сприяє зростанню рівня їх фінансової самостійності й спроможності.

На наш погляд, в основі методики формування спроможних територіальних громад необхідно застосувати більш розгалужену систему показників з метою врахування специфічних для кожного регіону особливостей, зони економічної активності, рівня податкоспроможності територій. Такий підхід при формуванні ОТГ дозволить згладити надмірне їх укрупнення, створить реальну основу для розбудови фінансово спроможних територіальних громад.

Список використаних інформаційних джерел

1. Центральна виборча комісія [Електронний ресурс]: офіц. веб-сайт. – Текст. і граф дані. – Режим доступу: https://www.drvc.gov.ua/portal!/cm_core.cm_index?option=ext_gromada&prejim=1&pmn_id=145. – Назва з екрана.
2. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]: офіц. веб-сайт. – Текст. і граф дані. – Режим доступу: <http://http://old.minregion.gov.ua>. – Назва з екрана.